

Tussentijdse resultaten School & Omgeving

Kwantitatieve analyse

Planbureau
Fryslân

07/09

Samenvatting:.....	3
De leerlingen.....	3
De ouders en verzorgers	3
De professionals	4
Overkoepelende analyse	5
Inleiding.....	6
Aanleiding	6
Methode	7
Leeswijzer	7
De leerlingen	8
Wie zijn ze?	8
De meerderheid van de leerlingen doet mee	8
Hoe ervaren leerlingen School & Omgeving?	9
De meeste leerlingen gaan graag naar school.....	12
Zijn leerlingen nieuwsgierig?	13
Hoe kijken leerlingen naar de toekomst?	14
Leerlingen hebben vertrouwen in zichzelf	14
Leerlingen hebben gemiddeld een hoge levenstevredenheid.....	15
Hoe zien leerlingen hun klasgenoten en vrienden?	15
Hoe gezond zijn leerlingen?	16
Ook buiten school zijn leerlingen creatief.....	18
De ouders.....	20
Wie zijn ze?	20
De meerderheid kent School & omgeving	20
Waarom doen kinderen niet mee?	21
In hoeverre voelen ouders zich betrokken?	23
Hoe ervaren kinderen School & Omgeving?.....	24
Wat voor effecten zien ouders?.....	24
Wat zijn de effecten thuis en op school?.....	25
Wat voor sociale effecten zien ouders?.....	25
Effecten op zelfvertrouwen en gezondheid.....	26

Tips en tops van ouders.....	26
De professionals.....	28
Wie zijn ze?	28
Hoe gaat het op hun school?	29
Worden de leerlingen bereikt?	30
De leerlingen die worden gestimuleerd om deel te nemen.....	31
Hoe ervaren professionals de ouderparticipatie?	31
Het enthousiasme van leerlingen en hun zelfvertrouwen.....	32
Welke sociale effecten zien de professionals?	33
Merken de professionals effecten in de klas?	33
Wat ervaren de externe docenten?	34
Tips en tops van de professionals.....	35
Bijlage 1: Beschrijving professionals.....	36

Samenvatting:

De leerlingen

- **Grote deelname:** 81 procent van de leerlingen uit groep 6, 7 en 8 doet mee aan School & Omgeving.
- **Niet meedoen:** De meest genoemde redenen zijn tijdgebrek, gebrek aan interesse, onbekendheid met activiteiten en vrienden die niet deelnemen.
- **Favoriete activiteiten:** Sport en bewegen steken er met kop en schouders bovenuit (66%), gevolgd door kunst & cultuur (37%) en koken & voeding (36%).
- **Positieve ervaringen:** Bijna de helft gaat graag naar de activiteiten. Door het programma ontdekt de helft nieuwe talenten en ruim een derde doet dingen die ze anders niet zouden proberen.
- **Sociale en persoonlijke ontwikkeling:** Leerlingen leren door het programma nieuwe dingen, praten meer met andere kinderen en lijken een breder beeld van hun toekomst te ontwikkelen. Er zijn geen duidelijk verschillen op basis van deelname als er wordt gekeken naar zelfvertrouwen, levenstevredenheid en vriendschap.
- **Gezondheid:** Van de leerlingen die zich goed genoeg voelen om te bewegen doen relatief veel mee aan School en Omgeving. Ze lijken zichzelf ook gezonder te vinden. Bij de groep die nooit meedoet aan School en Omgeving zien we iets opvallends: relatief veel van hen beoefenen buiten school geen sport.
- **Creativiteit:** De jongeren die het vaakst een creatieve hobby hebben buiten school doen ook het vaakst mee met School en Omgeving.
- **Opvallend:** Leerlingen die soms deelnemen vormen een grillige groep: hun resultaten liggen soms dicht bij frequente deelnemers, soms bij niet-deelnemers en soms zelfs lager zoals bij schoolplezier.
- **Tips voor nieuwe activiteiten:** (Vecht)sporten zoals basketbal en boksen; artistieke activiteiten zoals dans, tekenen en fotografie; techniek zoals gamen en programmeren.

De ouders en verzorgers

- **Veel deelname:** Driekwart van de ouders en verzorgers heeft een kind dat regelmatig of soms meedoet aan School & Omgeving.
- **Waarom meedoen?** Kinderen ontdekken nieuwe dingen, ontwikkelen zichzelf en ondernemen activiteiten met leeftijdsgenoten. Dat het kind graag mee wil doen is door ruim de helft van ouders en verzorgers als reden gegeven.
- **Waarom niet?** Activiteiten zitten snel vol, sluiten niet aan bij de interesses van het kind of passen lastig in de planning.
- **Favoriete activiteiten:** Sport en bewegen is veruit het populairst (80%), gevolgd door kunst & creativiteit (53%) en koken (45%).

- **Betrokkenheid:** Ouders en verzorgers voelen zich over het algemeen goed geïnformeerd, maar een grote groep (40%) wil graag meer betrokken worden bij het programma.
- **Positieve ervaringen:** Bijna twee derde van de ouders en verzorgers ziet dat hun kind enthousiast is over de activiteiten.
- **Effecten:** Het grootste effect van School en Omgeving is volgens ouders en verzorgers dat hun kind meer nieuwe dingen durft te proberen, gevolgd door dat hun kind meer plezier heeft op school en meer zelfvertrouwen heeft. Relatief weinig ouders en verzorgers zien een effect van het programma op de eetgewoontes en de schoolresultaten van hun kind of het contact van hun kind met de docent.

Ouders en verzorgers zijn overwegend positief over het programma. Wel hebben ze verbeterpunten:

- Meer plekken beschikbaar, omdat activiteiten snel vol zitten.
- Vaker kunnen deelnemen aan activiteiten.
- Een nog breder en gevarieerder aanbod.
- Meer activiteiten voor jongere kinderen.

De professionals

- **Externe docenten¹:** De meeste externe docenten ervaren voldoende ruimte om hun eigen ervaring met leerlingen tijdens het programma over te dragen naar de school toe. Ook ervaren ze voldoende steun vanuit het IKC-team voor de lessen. Wel vindt slechts een derde dat zij voldoende worden geïnformeerd over bijzonderheden in de groep vanuit de IKC, terwijl bijna 20 procent hierover ontevreden is.
- **Stimuleren van leerlingen:** Professionals² moedigen vrijwel alle leerlingen aan om deel te nemen. Ruim een kwart zet zich extra in voor leerlingen met minder kansen thuis. Ruim 40 procent vindt dat het programma de beoogde doelgroep bereikt en vindt dat de meeste leerlingen deelnemen.
- **Effecten:** De grootste opbrengsten zijn volgens professionals dat leerlingen nieuwe dingen leren, meer durven uitproberen en vaker opbloeien. Minder effect wordt gezien op schoolprestaties, al weet 57 procent niet of hier sprake van verbetering is. Ook wat betreft contact met ouders en inzicht in leerlingen ervaren zij weinig extra effect.
- **Ervaringen van leerlingen:** Volgens ruim driekwart van de professionals zijn leerlingen enthousiast over het programma.
- **Betrokkenheid ouders:** Twee derde van de professionals vindt dat ouders en verzorgers voldoende geïnformeerd zijn. De ervaren betrokkenheid blijft achter: slechts 40 procent

¹ Externe docenten zijn de docenten die de lessen binnen het programma School en Omgeving organiseren. Dit is buiten de reguliere lessen van een school.

² In dit onderzoek konden verschillende professionals de vragenlijst invullen. De resultaten gaan over alle professionals tenzij anders wordt beschreven.

vindt dat ouders echt worden betrokken. Iets meer dan de helft denkt dat ouders enthousiast zijn over het programma.

Belangrijkste verbeterpunten volgens professionals³:

- Dat er weinig contact is met de docenten van de leerlingen;
- Dat de tijd die docenten krijgen voor bijvoorbeeld de voorbereidingen voor School & Omgeving krap is;
- Dat leerlingen de activiteiten soms nog als vrijblijvend zien, waardoor het niet de maximale impact heeft;
- Dat er meer plekken voor leerlingen moeten komen omdat nu sommige leerlingen niet de kans krijgen om mee te doen;
- Dat het programma door enkelen als 'druk' of 'rommelig' wordt ervaren.

Overkoepelende analyse

- Er is onvoldoende plek voor alle leerlingen. Zowel ouders als professionals noemen het gebrek aan beschikbare plaatsen als het meest terugkerende verbeterpunt van het programma. Op sommige scholen leeft bovendien het idee dat vaak dezelfde leerlingen deelnemen, waardoor andere leerlingen buiten de boot vallen.
- Uit de vragenlijsten blijkt dat er weinig zicht is op de relatie tussen deelname aan School en Omgeving en de schoolprestaties van leerlingen. Het kan daarom waardevol zijn voor scholen om hier meer inzicht in te verkrijgen.
- Ouders en professionals geven aan dat ouders over het algemeen goed worden geïnformeerd over het programma, maar dat hun betrokkenheid nog niet altijd optimaal is. Een deel van de ouders geeft bovendien aan behoefte te hebben aan meer betrokkenheid. Er liggen daarom kansen om ouderparticipatie verder te versterken.
- Helaas waren bepaalde uitsplitsingen en significantietoetsen niet mogelijk. Daardoor kan niet altijd worden vastgesteld of School en Omgeving daadwerkelijk tot significante verschillen leidt. Bij een hogere respons per groep en per school wordt het wel mogelijk om dergelijke analyses uit te voeren.

³ Dit zijn de antwoorden van alle professionals, dus de groepsleerkrachten, externe leerkrachten, coördinatoren en schooldirecteuren.

Inleiding

Aanleiding

Niet alle kinderen hebben de kans om zich optimaal te ontplooiën. In een aantal wijken in Leeuwarden hebben relatief veel kinderen een hoog risico op een onderwijsachterstand⁴. Om het risico op een onderwijsachterstand te beperken doen in Leeuwarden tien Integrale Kindcentra (IKC's) mee aan het programma School en Omgeving, dat als doel heeft om de kansengelijkheid onder kinderen en jongeren te vergroten door naschoolse activiteiten aan te bieden.

In opdracht van het Programmteam School en Omgeving Leeuwarden Oost onderzoekt Planbureau Fryslân of de deelname van tien IKC's aan het programma School en Omgeving daadwerkelijk bijdraagt aan de kansengelijkheid van hun leerlingen. Dit rapport is een verslag van het eerste kwantitatieve onderdeel van deze onderzoeksopdracht. Er volgt nog een verdiepend kwalitatief onderzoek en een herhaling van de kwantitatieve uitvraag uit dit rapport in 2027.

Het onderzoek biedt inzichten in welke activiteiten mogelijk impact hebben op de kansengelijkheid van leerlingen en welke mogelijk minder impact hebben. Uit de resultaten kunnen onderwijsinstellingen, maar ook andere organisaties die met kinderen werken, inspiratie putten wanneer zij aan de slag gaan met het programma School en Omgeving of met kansengelijkheid. Er is al veel onderzoek gedaan naar randvoorwaarden om het programma procesmatig goed te laten verlopen. Dit onderzoek richt zich daarom alleen op de impact die de activiteiten hebben op de leerlingen.

De vraag waarop in dit onderzoek antwoord wordt gegeven is als volgt:

‘In hoeverre draagt de deelname van IKC’s in Leeuwarden Oost aan het programma School en Omgeving bij aan de kansengelijkheid van hun leerlingen?’

Het onderzoek richt zich op tien IKC's in Leeuwarden Oost waar naschoolse activiteiten worden aangeboden via het programma School en Omgeving. Het gaat om de volgende IKC's:

- IKC Aventurijn (Oud Oost)
- IKC Eestroom (Vrijheidswijk)
- IKC Franciscus (Oud Oost)
- IKC De Kinderkoepel (Oud Oost)
- IKC De Plataan (Heechterp-Schieringen)
- IKC Prins Constantijn (Oud-Oost)
- IKC Prins Maurits (Bilgaard)
- IKC Trianova (Camminghaburen)

⁴ [Onderwijs - Dashboard | School en Omgeving](#)

- IKC Het Palet (Huizum-West)
- IKC Potmarge (Potmargezone)

Methode

In dit deelonderzoek is gebruikgemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Hierdoor kan vanuit verschillende perspectieven de onderzoeksvraag onderzocht worden. De volgende methoden zijn in dit onderzoek toegepast:

- **Literatuur- en documentenstudie** – een verkenning van eerder onderzoek naar buitenschoolse programma's en factoren die kunnen bijdragen aan een vermindering van ongelijkheid in het onderwijs.
- **Een kwantitatieve analyse** – door middel van online vragenlijsten is data verzameld over de leerlingen van tien IKC's uit groep 6, 7 & 8, de ouders van alle leerlingen en de betrokken professionals. Deze vragenlijsten worden nogmaals uitgezet met een tussenperiode van ongeveer een jaar en maken deel uit van een groter onderzoeksprogramma.

Dit tussentijdse rapport bespreekt de resultaten van de eerste ronde vragenlijsten die zijn uitgezet onder leerlingen, ouders en professionals. Voor sommige scholen is de responsgraad te laag om betrouwbare uitspraken te doen. Ze zijn wel meegenomen in de totalen, maar niet in de uitsplitsingen per school. Verder was de respons onder ouders relatief wat laag. Hoewel de resultaten waardevolle inzichten bieden, zijn deze waarschijnlijk niet representatief voor de volledige ouderpopulatie. Een uitgebreide beschrijving van onderzoeksmethode is in de methodologische verantwoording te vinden.

Leeswijzer

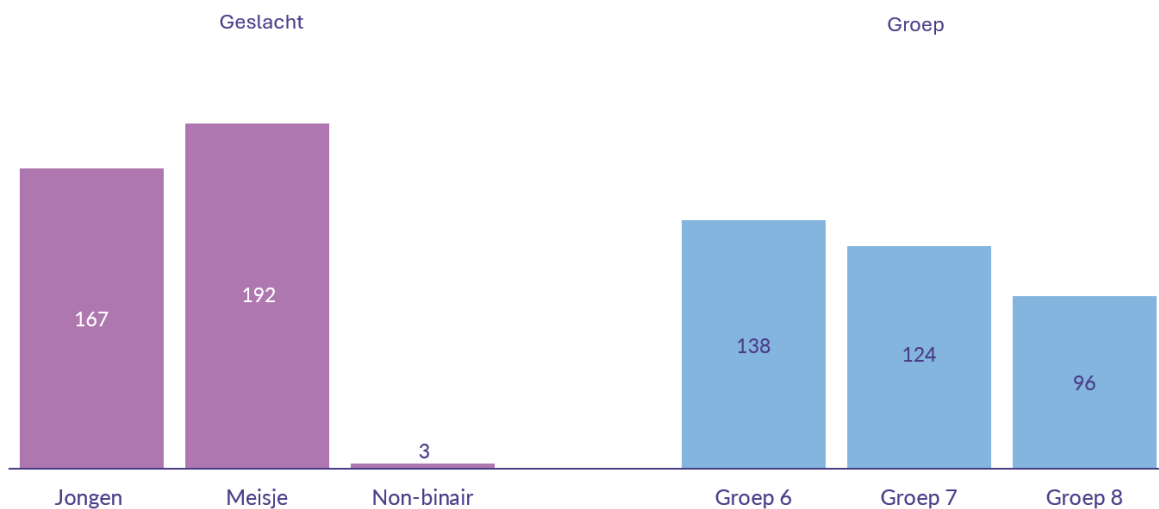
In het eerste hoofdstuk worden de resultaten besproken van de vragenlijst die is uitgezet onder de leerlingen. Vervolgens komen de resultaten van de vragenlijst onder de ouders aan bod. Tot slot worden de resultaten van de professionals behandeld.

De leerlingen

Wie zijn ze?

Het onderzoek onder de leerlingen is uitgevoerd door middel van een online vragenlijst. Deze vragenlijst is door 366 leerlingen uit groep 6, 7 en 8 van negen verschillende IKC's ingevuld. Dit gebeurde in de klas onder begeleiding van hun docent. **Figuur 1** toont de achtergrondkenmerken van de respondenten. De respons was het grootst onder de leerlingen van groep 6.

Figuur 1: Achtergrondkenmerken

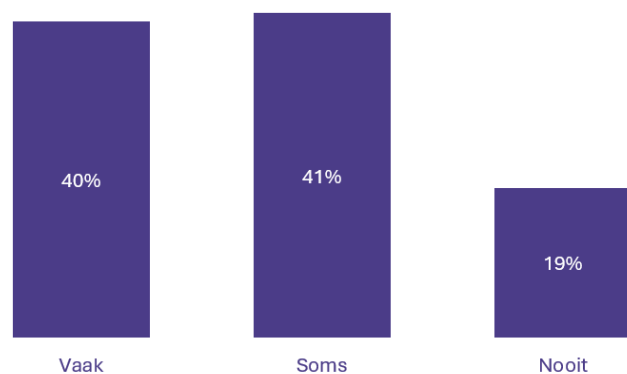
De meerderheid van de leerlingen doet mee

De meeste leerlingen doen mee aan de activiteiten vanuit School & Omgeving (81%, **figuur 2**). Het percentage dat soms meedoet is vrijwel even groot als het percentage dat vaak meedoet (40% en 41%). Tevens is het zo dat bij sommige scholen deelname aan de activiteiten verplicht is, terwijl dit bij anderen niet zo is.

Kinderen die niet meedoen aan School & Omgeving geven hier verschillende

redenen voor. De voornaamste redenen om niet mee te doen zijn een gebrek aan tijd (41%), of omdat ze de activiteiten niet leuk vinden (38%). Voor een kleiner deel geldt dat zij niet meedoen

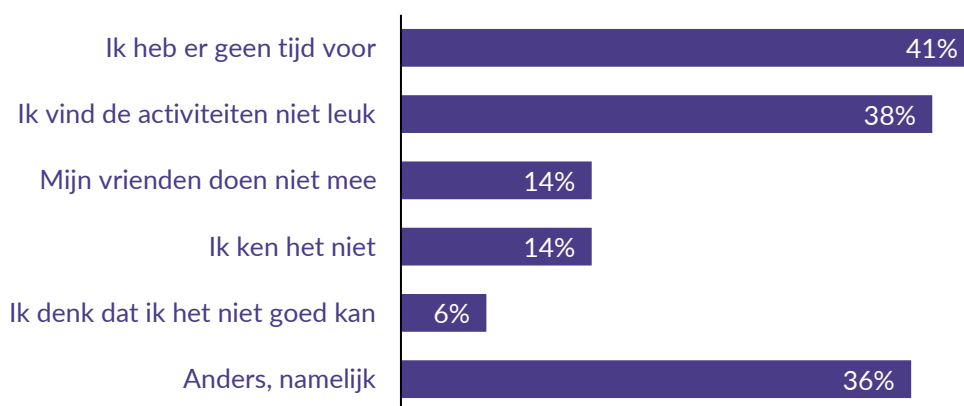
Figuur 2: Deelname aan School & Omgeving

omdat hun vrienden niet meedoen (14%), of omdat zij niet bekend zijn met de activiteiten (14%). Bij de antwoordoptie '*anders, namelijk*' benoemen leerlingen de volgende redenen:

- **Geen motivatie** – zij benoemen dat zij niet langer op school willen zijn, dat zij tijd voor zichzelf willen of dat zij simpelweg geen zin hebben.
- **Beschikbaarheid activiteiten** – sommigen geven aan dat de activiteiten vol zitten en zij daarom niet meedoen.
- **Het aanbod** – de activiteiten spreken niet aan of zijn volgens de leerlingen niet leuk.
- **Tijd** – de activiteiten passen niet in de planning van de leerlingen.

Figuur 3: Redenen om niet mee te doen aan School & Omgeving

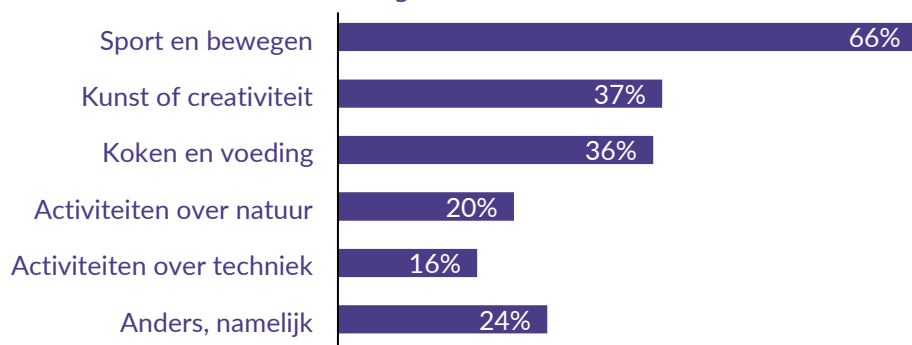
Leerlingen konden meerdere antwoorden kiezen

Hoe ervaren leerlingen School & Omgeving?

De meeste leerlingen doen mee aan activiteiten in de categorie sport en bewegen (66%, **figuur 4**). Andere veel gekozen activiteiten zijn activiteiten op het gebied van kunst en cultuur (37%) of koken en voeding (36%). In de antwoordcategorie '*anders, namelijk*' benoemen leerlingen dat zij meedoen aan:

- Dj of raplessen;
- Schaken of denksport;
- Schoolkrant.

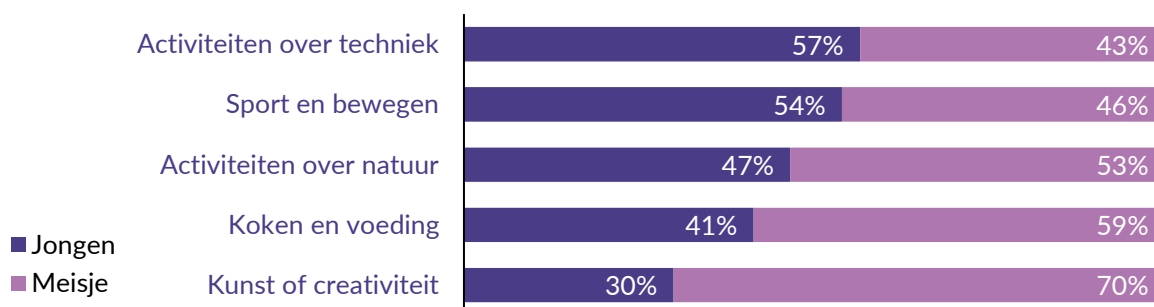
Figuur 4: Aan welke activiteiten doen leerlingen mee?

Leerlingen konden meerdere antwoorden kiezen

Van de leerlingen die meedoen aan activiteiten op het gebied van sport is ruim de helft een jongen (54%, **figuur 5**). Ook activiteiten gericht op techniek worden vaker door jongens bezocht (57%). Activiteiten op het gebied van kunst en creativiteit (70%) en koken en voeding (59%) worden daarentegen meer door meisjes bijgewoond.

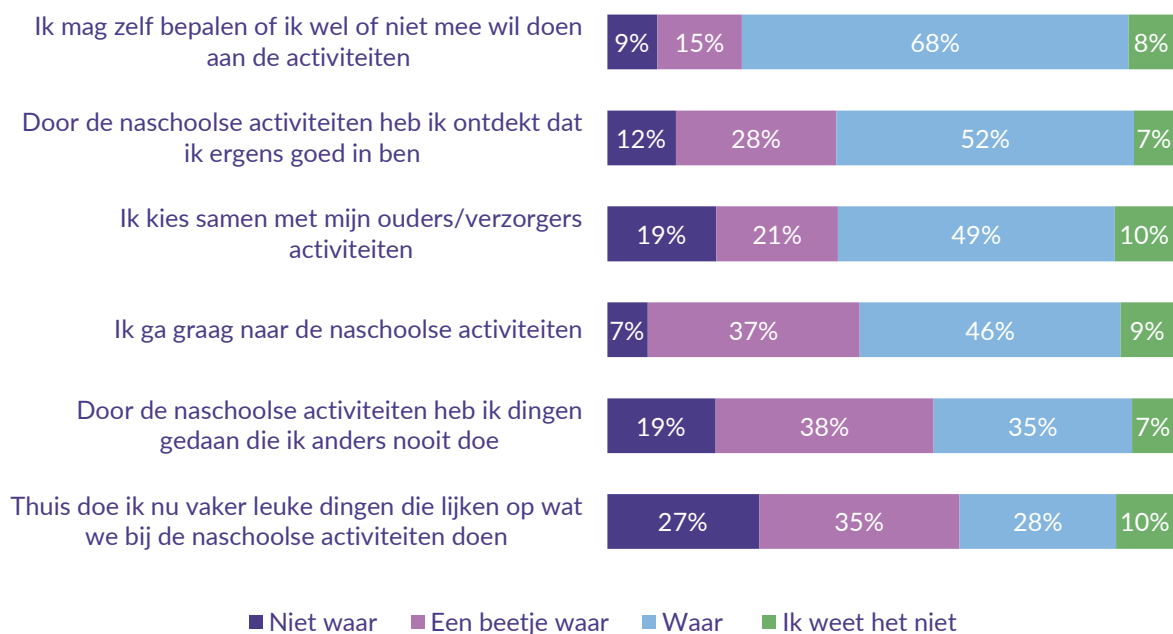
Figuur 5: Verdeling van jongens en meisjes over de activiteiten

Ervaringen met School & Omgeving zijn overwegend positief: bijna de helft (46%, **figuur 6**) van de leerlingen gaat graag naar de activiteiten. Voor 37 procent van de leerlingen is dit deels waar en 7 procent van de leerlingen vindt het niet leuk om naar de activiteiten te gaan. Ruim de helft (52%) heeft door de activiteiten ontdekt dat zij ergens goed in zijn. Daarnaast heeft ruim een derde door de activiteiten dingen gedaan die zij anders nooit doen. Voor 38 procent is dit deels waar.

De meeste leerlingen (68%) bepalen zelf naar welke activiteiten zij gaan. Ouders worden door de kinderen ook betrokken in dit proces: de helft zoekt samen met zijn ouders de activiteiten uit.

Figuur 6: Hoe ervaren leerlingen School & Omgeving?

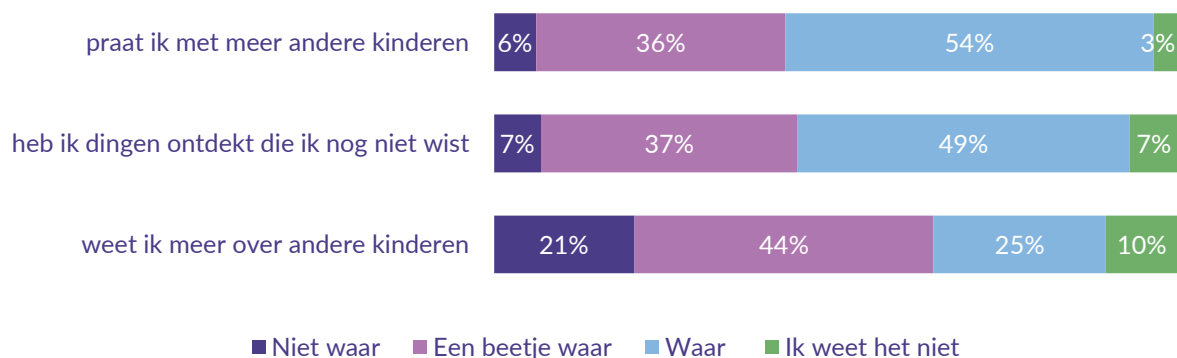
Aan de leerlingen is gevraagd wat voor activiteit zij graag zouden willen doen als zij mochten kiezen. De meeste leerlingen zouden iets willen doen op het gebied van sport en beweging (**tabel 1**). Andere veelgenoemde suggesties vallen in een artistieke of technische categorie.

Tabel 1: Als je één activiteit mocht bedenken, wat zou dat zijn?

Activiteit	Aantal
(Vecht)sport • Zoals basketbal, boksen, free runnen, handbal, skateboarden	c.a. 103 leerlingen
Artistieke activiteiten • Dans, tekenen, fotografie, graffiti, henna, toneel/theater, kleding ontwerpen, muziek	c.a. 41 leerlingen
Techniek • Gamen, een game leren maken, programmeren, website maken	c.a. 33 leerlingen
Koken • Bakken of koken	c.a. 26 leerlingen
Natuur • Meer leren over planten en natuur, beestjes zoeken, vissen	c.a. 5 leerlingen

De meerderheid van de leerlingen is door de activiteiten meer met andere kinderen gaan praten (54%, **figuur 7**). Een vierde weet hierdoor meer over andere kinderen, voor 44 procent van de leerlingen is dit deels waar. Ook heeft de helft van de leerlingen dingen ontdekt die hij eerst nog niet wist.

Figuur 7: Door School & Omgeving....

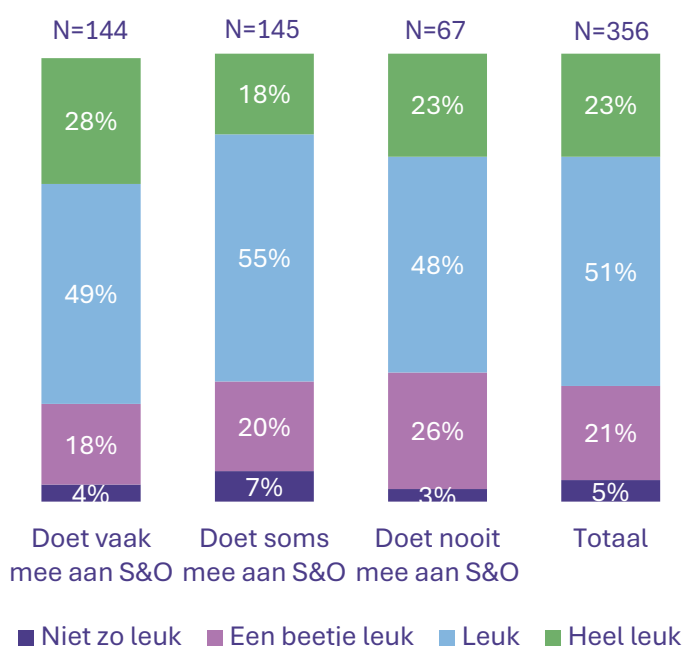

De meeste leerlingen gaan graag naar school

De meeste leerlingen gaan graag naar school (**figuur 8**). Voor de helft geldt dat zij school leuk vinden, 23 procent vindt dit heel leuk.

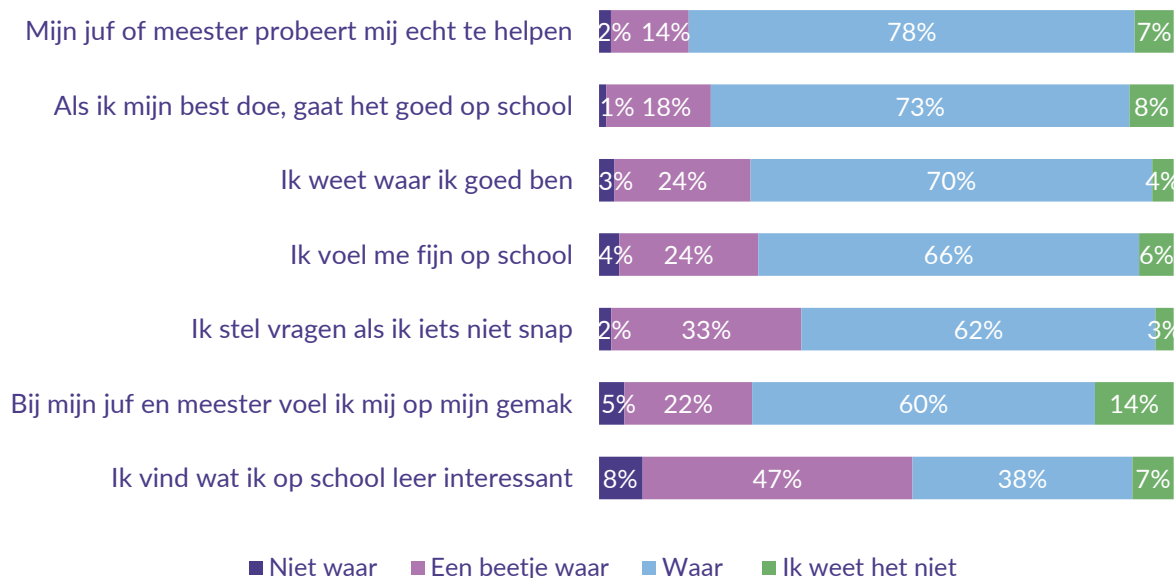
5 procent van de leerlingen vindt het niet zo leuk om naar school te gaan. Opvallend is dat dit een kleinere groep is onder de leerlingen die nooit meedoen aan School en Omgeving. Daarvan vindt slecht 3 procent het niet zo leuk om naar school te gaan. Dit percentage is het grootst in de groep leerlingen die soms meedoet aan School & Omgeving activiteiten (namelijk 7%). De verschillen tussen de groepen is echter redelijk klein.

Figuur 8: Schoolplezier, uitgesplitst op

De meerderheid van de kinderen voelt zich daarnaast fijn op school (66%, **figuur 9**), voelt zich op zijn gemak bij de juf of meester (60%) en heeft het gevoel dat de leerkracht hen echt probeert te helpen (78%). Ook stellen leerlingen vragen als zij iets niet snappen (62%) en weten zij waar zij goed in zijn (70%). Leerlingen tonen meer verschil van mening over de stelling '*ik vind wat ik op school leer interessant*': hier is 47 procent het deels mee eens en 8 procent is het hier mee oneens.

Figuur 9: Stellingen over schoolplezier

Zijn leerlingen nieuwsgierig?

De meerderheid van de kinderen heeft een nieuwsgierige houding (**figuur 10**). Zij proberen bijvoorbeeld nieuwe dingen uit om te zien of zij dit leuk vinden (50%)', of willen bij nieuwe dingen graag weten hoe het werkt (60%). Het meeste verschil van mening zit bij de stelling '*ik doe alleen dingen als ik weet dat ik ze goed kan*': hier is een kwart het niet mee eens. De grootste groep (40%) is het hier deels mee eens.

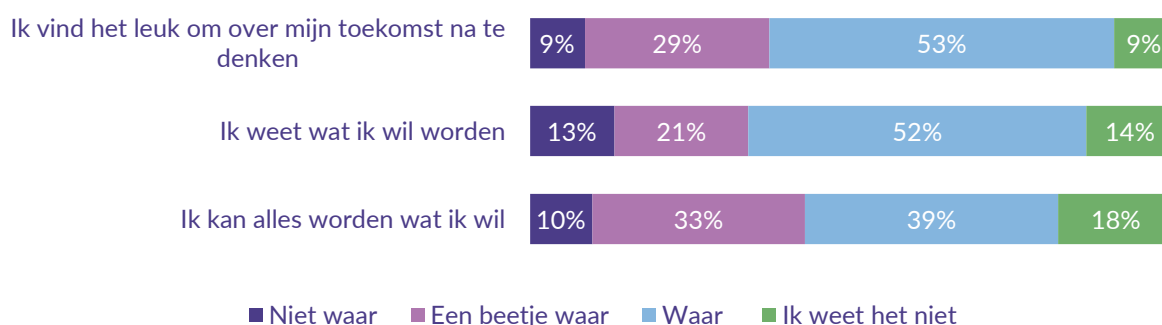
Figuur 10: percentage dat 'waar' heeft geantwoord, uitgesplitst op deelname

Hoe kijken leerlingen naar de toekomst?

Eén van de gewenste effecten van het programma School & Omgeving is om het toekomstperspectief van kinderen te verbreden. Aan de leerlingen zijn een aantal vragen voorgelegd die hierop ingaan (**figuur 11**). De resultaten zijn overwegend positief: ruim de helft van de leerlingen weet wat hij later wil worden (52%) en vindt het leuk om over zijn toekomst na te denken (53%). Deze percentages liggen hoger voor leerlingen die vaak meedoen aan School & Omgeving (respectievelijk 57% en 59%) dan bij leerlingen die nooit meedoen (44% en 41%).

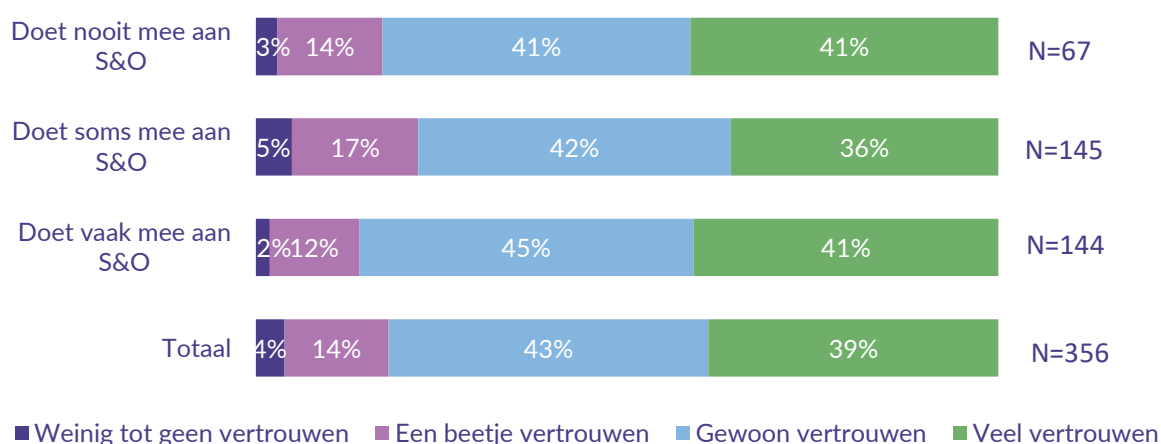
Figuur 11: Toekomstbeeld

Leerlingen hebben vertrouwen in zichzelf

De meeste leerlingen hebben vertrouwen in zichzelf. Voor het grootste aandeel (43%, **figuur 12**) geldt dat zij 'gewoon vertrouwen' in zichzelf hebben, 39 procent heeft *veel* vertrouwen in zichzelf. Wat opvalt is dat leerlingen die (vaak of soms) meedoen aan School & Omgeving niet (veel) meer vertrouwen in zichzelf hebben dan de kinderen die hier nooit aan meedoen.

Figuur 12: Hoeveel vertrouwen heb je in jezelf? Uitgesplitst naar deelname S&O

Aan de leerlingen is vervolgens een aantal stellingen voorgelegd die de mate van eigenwaarde meten⁵. Dit zijn stellingen zoals *'ik ben blij met mezelf'* en *'ik vind mezelf net zo goed als anderen'*. De leerlingen konden aangeven in hoeverre zij het hier mee eens of oneens waren. Deze stellingen zijn vervolgens omgevormd tot een schaal. Er is vrijwel geen verschil in scores te zien tussen de leerlingen die (vaak of soms) meedoen aan School & Omgeving en de leerlingen die dit niet doen.

Leerlingen hebben gemiddeld een hoge levenstevredenheid

De leerlingen werden gevraagd welk cijfer zij hun leven zouden geven, op een schaal van 1 tot 10. Het gemiddelde cijfer is een ruime voldoende, namelijk een 8,3 gemiddeld (**tabel 2**). Leerlingen die vaak meedoen aan School & Omgeving geven de hoogste beoordeling (een 8,5 gemiddeld). Daarentegen scoort de groep leerlingen die *soms* meedoet aan School & Omgeving het laagst (8,1 gemiddeld). De verschillen tussen de groepen zijn echter niet groot.

Tabel 2: Welk cijfer zou jij je leven geven? Gemiddeld, uitgesplitst naar deelname S&O

Activiteit	Gemiddelde score	SD
Alle leerlingen	8,3	1,72
Leerlingen die vaak meedoen aan S&O	8,5	1,70
Leerlingen die soms meedoen aan S&O	8,1	1,75
Leerlingen die nooit meedoen aan S&O	8,3	1,66

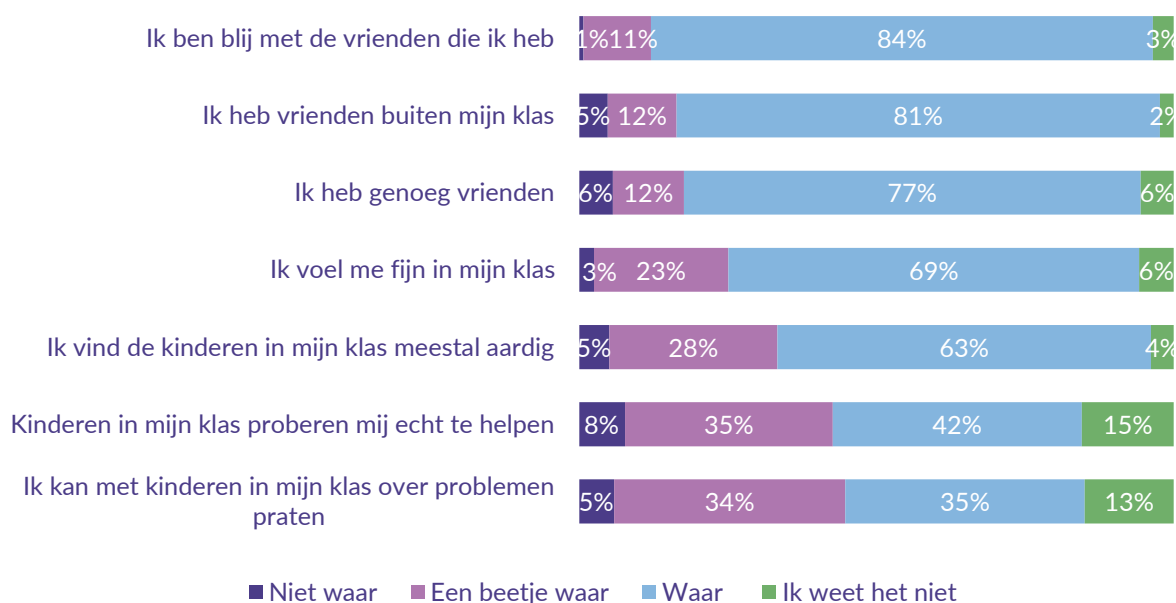
Hoe zien leerlingen hun klasgenoten en vrienden?

De meeste leerlingen zijn positief over hun klasgenoten. De meerderheid (69%, **figuur 13**) voelt zich bijvoorbeeld fijn in de klas en vindt de kinderen in de klas (meestal) aardig (63%). Het aandeel leerlingen dat vindt dat hij problemen kan delen met kinderen in de klas is echter wat kleiner: 35 procent is het hier mee eens en 34 procent is het hier deels mee eens.

De meerderheid van de leerlingen vinden dat zij genoeg vrienden hebben (77%) en is ook blij met de vrienden die zij hebben (84%). De meeste leerlingen hebben daarnaast ook vrienden buiten hun klas (81%).

⁵ Aan de hand van de 'Rosenberg Self Esteem Scale.'

Figuur 13: Stellingen over vriendschap

De stellingen van figuur 13 zijn ook samengevoegd tot één schaal om te kijken hoe een leerling gemiddeld antwoord op alle stellingen samen⁶. Leerlingen die hoger scoren ervaren een grotere mate van (tevredenheid met) vriendschappen. Leerlingen die vaak meedoen aan School & Omgeving scoren het hoogst (2,69 gemiddeld, **tabel 3**). Leerlingen die soms of nooit meedoen aan School & Omgeving hebben dezelfde score (2,62 gemiddeld). Het verschil in scores is daarnaast niet bijzonder groot.

Tabel 3: Gemiddelde score op vriendschap-schaal, uitgesplitst naar deelname S&O

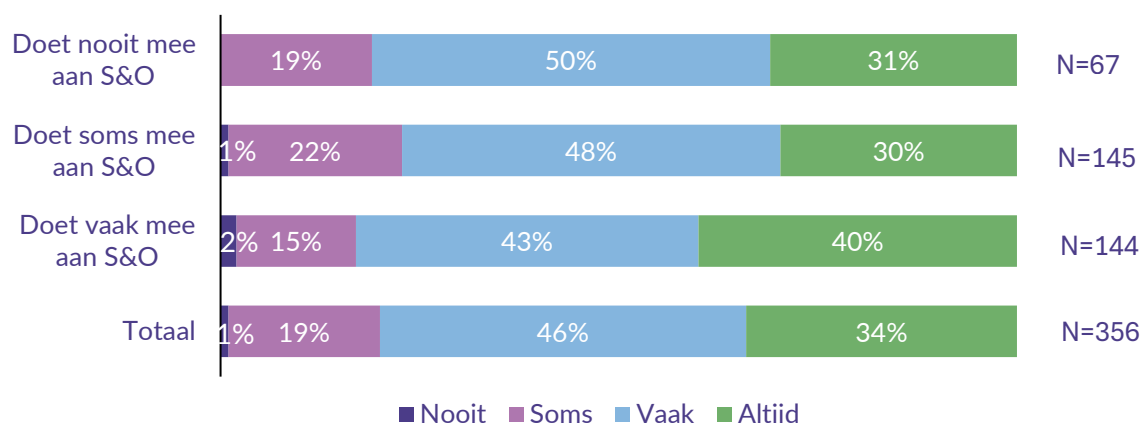
Activiteit	Gemiddelde score	SD
Alle leerlingen	2,65	0,31
Leerlingen die vaak meedoen aan S&O	2,69	0,30
Leerlingen die soms meedoen aan S&O	2,62	0,32
Leerlingen die nooit meedoen aan S&O	2,62	0,33

Hoe gezond zijn leerlingen?

De meeste leerlingen voelen zich goed genoeg om actief te zijn (**figuur 14**). Een derde voelt zich hier altijd goed genoeg voor, 46 procent voelt zich hier vaak goed genoeg voor. Het percentage kinderen dat zich altijd goed genoeg voelt om actief te zijn, ligt het hoogst onder de leerlingen die vaak meedoen aan School & Omgeving. Het percentage is echter het laagst onder de leerlingen die soms meedoen, hoewel er weinig verschil met de groep die nooit meedoet.

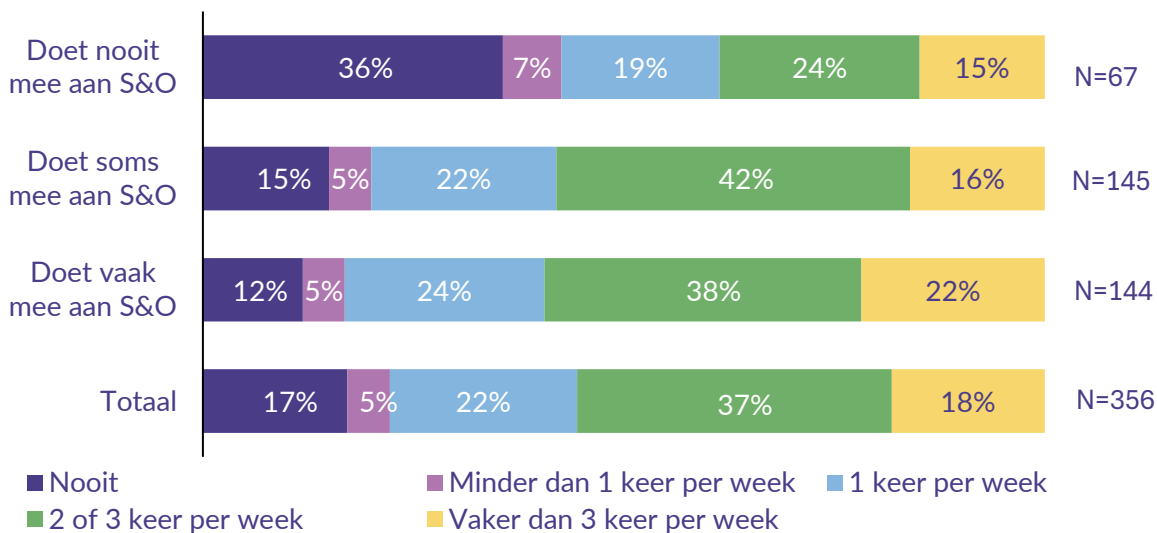
⁶ De schaal is gevormd op basis van $\alpha = 0,685$. Een hogere score in de tabel meet een hogere score op de stellingen.

Figuur 14: Hoe vaak voel jij je goed genoeg om te rennen, sporten of buitenspelen?

De meeste leerlingen doen buiten school mee aan een sport (**figuur 15**). Het grootste aandeel (37%) doet hier 2 of 3 keer per week aan mee. Opvallend is dat de groep leerlingen die nooit meedoet aan een sport buiten school het grootst is onder de leerlingen die nooit meedoen aan School & Omgeving. Deze groep is meer dan twee keer zo groot als de groep die soms of vaak meedoet aan School & Omgeving.

Figuur 15: Hoe vaak doe je aan sport bij een club, vereniging, buurthuis of op school (na schooltijd)?*

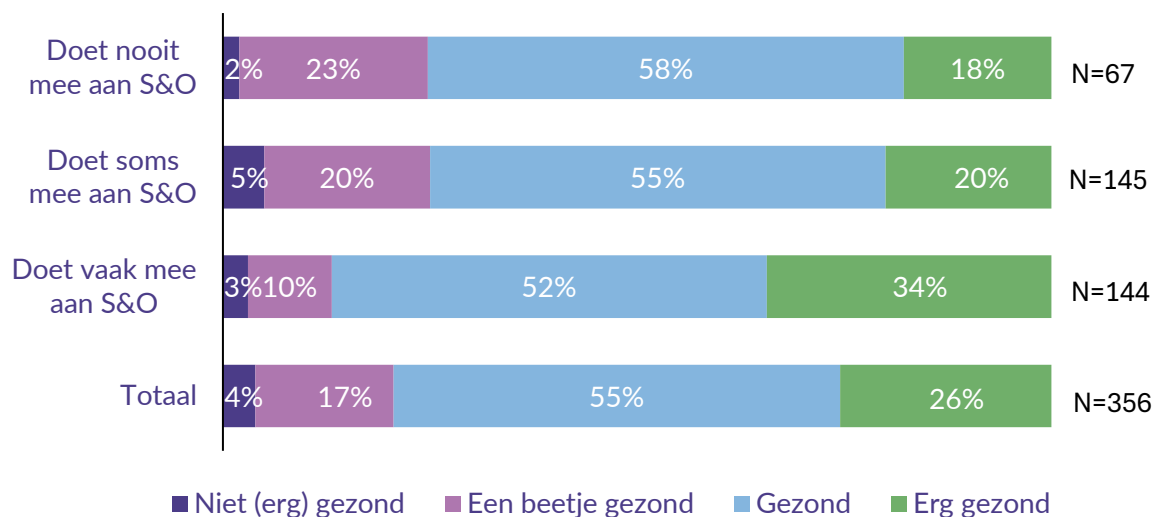

* De groepsverschillen zijn significant.

Ruim de helft van de leerlingen vindt zichzelf gezond (55%, **figuur 16**). Een kwart vindt zichzelf *erg* gezond. Het percentage leerlingen dat zichzelf erg gezond vindt, ligt het hoogst onder de groep die vaak meedoet aan School & Omgeving. De groep die zich niet erg gezond vindt, is echter het

grootst onder de leerlingen die soms meedoen aan School & Omgeving, hoewel het verschil tussen de verschillende groepen niet bijzonder groot is (4% versus 2%).

Figuur 16: Hoe gezond vind je dat je bent?

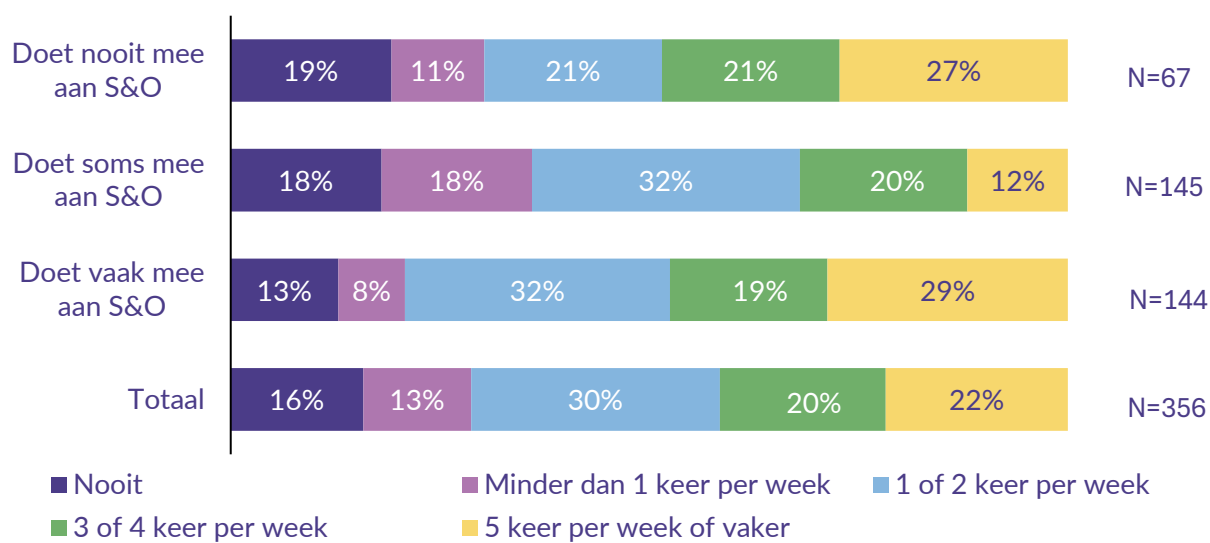
Leerlingen hebben over het algemeen gezonde eetgewoonten: de meerderheid eet bijvoorbeeld iedere dag fruit (68%) en drinkt elke dag water (84%). Ook eten leerlingen elke dag of meerdere dagen per week groenten. Ongezond eten, zoals snoep of frisdrank, wordt door een klein deel elke dag gegeten of gedronken. Een groter aandeel eet of drinkt dit soms.

Ook buiten school zijn leerlingen creatief

De meeste leerlingen hebben buiten school een creatieve hobby (**figuur 17**). 22 procent is 5 keer per week of meer bezig met deze hobby. Leerlingen die vaak meedoen aan School & Omgeving scoren hier het hoogst op: namelijk 19 procent.

16 procent heeft geen creatieve hobby buiten school. Deze groep is relatief groter onder de leerlingen die nooit meedoen aan School & Omgeving (19%), maar het verschil met de groep die soms meedoet is erg klein (18%).

Figuur 17: Hoe vaak doe jij buiten school een creatieve hobby?*

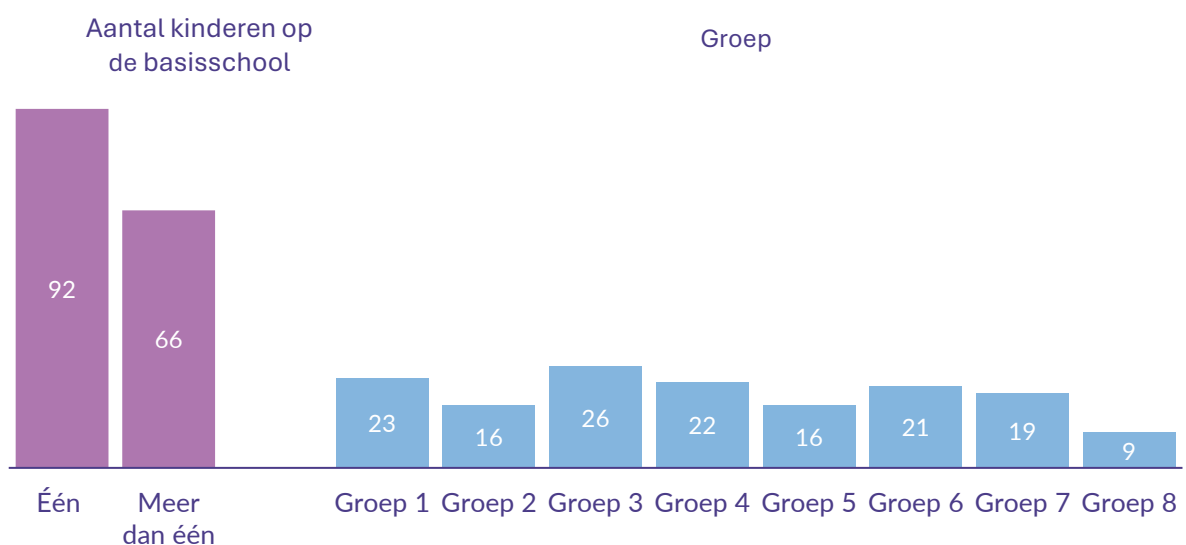
* De groepsverschillen zijn significant.

De ouders

Wie zijn ze?

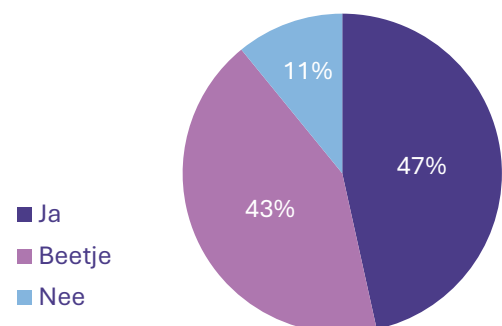
Het onderzoek onder de ouders en verzorgers is, net als bij de leerlingen, uitgevoerd door middel van een vragenlijst. In verband met de leesbaarheid wordt in dit rapport verwezen naar ouders in plaats van ouders en verzorgers. Deze vragenlijst is door 158 ouders van zeven verschillende IKC's ingevuld. De meeste ouders die aan het onderzoek hebben meegedaan, hebben één kind dat op de basisschool zit. De ouders die meerdere kinderen op de basisschool hebben zitten, is gevraagd om vragenlijst in te vullen voor het jongste kind dat meedoet aan school en omgeving. De meeste ouders hebben kinderen die in groep 3 zitten.

Figuur 18: Achtergrondkenmerken

De meerderheid kent School & omgeving

De meerderheid van de ouders is (een beetje) bekend met School & Omgeving. Bijna de helft van de ouders (47%, **figuur 19**) kent de activiteiten en 43 procent is hier enigszins mee bekend. Deze score impliceert dat de School & Omgeving activiteiten veel ouders in ieder geval bereiken. De minderheid, namelijk 11 procent, kent de activiteiten niet.

Ruim de helft van de ouders geeft aan dat hun kind meedoet aan activiteiten van School & Omgeving (54%, N=72). Voor een kwart geldt dat hun kind soms meedoet. 12 procent van de ouders geeft aan dat hun kind nooit meedoet aan de activiteiten. Voor sommige scholen zijn de activiteiten verplicht, 8 procent van de ouders heeft kinderen die alleen aan deze verplichte activiteiten meedoet.

De meeste ouders hebben kinderen die meedoen aan activiteiten op het gebied van sport en beweging (82%, **figuur 20**) of kunst en creativiteit (53%). Dit komt overeen met de resultaten uit de vragenlijst die onder de leerlingen is uitgezet. Ook activiteiten op het gebied van koken en voeding zijn relatief populair (45%). Bij 'Anders, namelijk' noemden ouders specifiek nog muziek en judo. Ook wisten enkele ouders niet waar hun kind aan mee deed.

Figuur 20: Aan wat voor soort activiteiten van School en Omgeving heeft uw kind meegedaan?

Ouders konden meerdere antwoorden kiezen

Waarom doen kinderen niet mee?

Aan de ouders die hebben aangegeven dat hun kind niet, soms of verplicht meedoet aan School & Omgeving is gevraagd *waarom* hun kind niet (vaker) meedoet. De voornaamste redenen die ouders benoemen is dat de activiteiten snel vol zitten (22%, **figuur 21**) of dat hun kind geen interesse heeft in de activiteiten. Voor sommigen geldt daarnaast dat het niet in de planning past (14%) of dat de schooldag hierdoor te lang wordt (11%). De ouders die 'Anders, namelijk' hadden aangevinkt, gaven vergelijkbare redenen, namelijk moeilijk te combineren (N=5), te weinig plek (N<5) en aanbod (N<5).

Figuur 21: De zes belangrijkste redenen voor kinderen om niet (vaker) mee te doen aan School & Omgeving

Ouders konden meerdere antwoorden kiezen.

Aan de ouders waarvan de kinderen *wel* meedoen aan School & Omgeving is gevraagd waarom hun kinderen hieraan meedoen. Ouders benoemen als voornaamste redenen dat hun kind hierdoor kennismakt met nieuwe dingen (71%, **figuur 22**) en dat de activiteiten bijdragen aan de ontwikkeling van het kind (70%). Ook kan hun kind hierdoor samen met leeftijdsgenoten dingen doen (64%). 55 procent van de ouders benoemt dat hun kind meedoet omdat hun kind dit zelf graag wil.

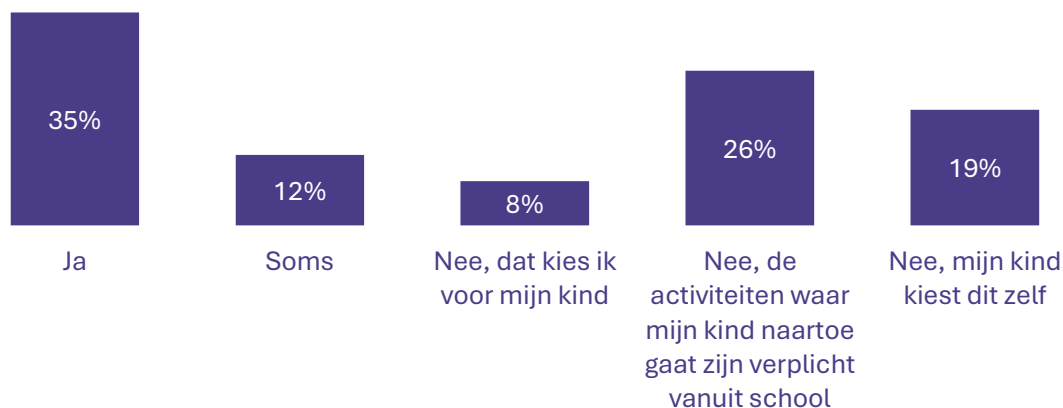
Figuur 22: De 6 belangrijkste redenen voor kinderen om wel mee te doen aan School & Omgeving

Ouders konden meerdere antwoorden kiezen.

Ruim een derde van de ouders kiest samen met zijn kind de activiteiten voor School & Omgeving uit (35%, **figuur 23**). 18 procent doet dit soms. De ouders zijn dus relatief veel betrokken bij het uitkiezen van de activiteiten. Een kwart geeft aan dat de activiteiten verplicht zijn vanuit school, waardoor er niet in samenspraak iets kan worden uitgekozen. Voor 19 procent geldt dat zijn kind zelf de activiteiten uitzoekt. De minderheid (8%) kiest de activiteiten voor zijn kind uit.

Figuur 23: Kiest u samen met uw kind de activiteiten uit?

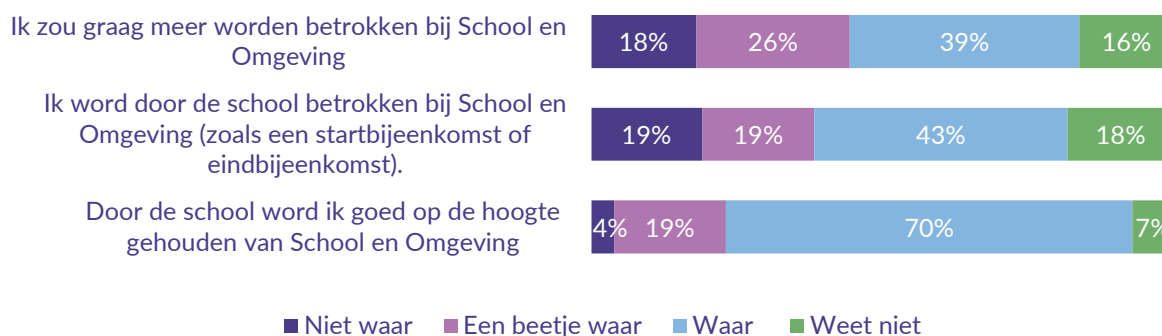

In hoeverre voelen ouders zich betrokken?

De meerderheid van de ouders wordt goed door de school op de hoogte gehouden over School & Omgeving (70%, **figuur 24**). 43 procent wordt door de school betrokken bij de activiteiten, in de vorm van bijvoorbeeld een start- of eindbijeenkomst. 19 procent geeft aan niet betrokken te worden. Het aandeel dat 'weet ik niet' heeft ingevuld is bij deze stelling relatief groter, namelijk 18%.

39 procent zou graag *meer* betrokken willen worden bij School & Omgeving. Voor 26 procent is dit een beetje waar en 18 procent heeft deze behoefte niet. Het merendeel is dus (enigszins) geïnteresseerd in verdere betrokkenheid bij de activiteiten.

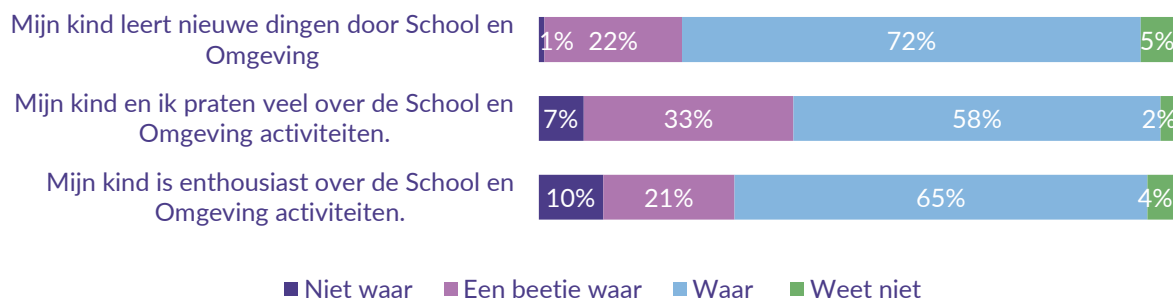
Figuur 24: Stellingen over betrokkenheid bij de School

Hoe ervaren kinderen School & Omgeving?

Ervaringen met School & Omgeving zijn veelal positief: kinderen leren volgens de ouders nieuwe dingen tijdens de activiteiten (72%, **figuur 25**) en de meerderheid geeft aan dat zijn kind enthousiast is over de activiteiten (65%). Daarnaast praat 58 procent van de ouders met zijn kind over de activiteiten vanuit School & Omgeving.

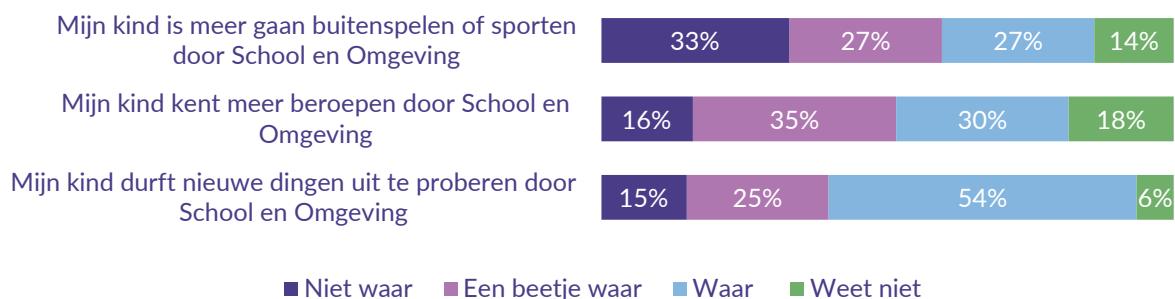
Figuur 25: Stellingen de ervaringen met School & Omgeving

Wat voor effecten zien ouders?

Wat betreft de effecten van School & Omgeving zijn de resultaten gemengd. In **figuur 26** staat een drietal stellingen weergegeven over de uitkomsten van School & Omgeving. Ruim de helft (54%) van de ouders geeft aan dat zijn kind door de activiteiten nieuwe dingen durft uit te proberen. Bij de andere twee stellingen zijn de ouders meer verdeeld. Voor ruim een kwart van de ouders geldt dat zijn kind meer is gaan bewegen door de activiteiten, terwijl een derde dit niet merkt.

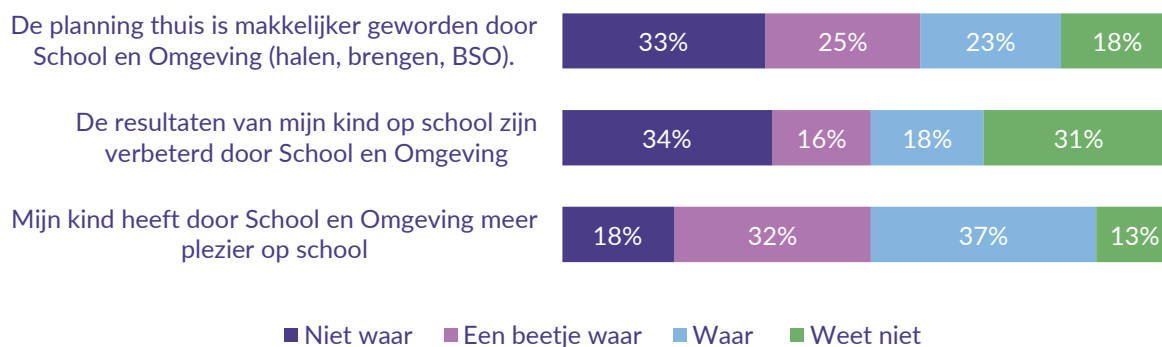
Figuur 26: Stellingen over de effecten van School & Omgeving

Wat zijn de effecten thuis en op school?

Ook de stellingen over de effecten thuis en op school geven gemengde resultaten. Voor bijna een kwart (23%, **figuur 27**) is de planning thuis makkelijker geworden door de activiteiten. Een derde is het hier echter niet mee eens, wat impliceert dat de planning moeilijker is geworden of gelijk is gebleven. Wat betreft de schoolresultaten ziet het grootste aandeel van de ouders (33%) geen verbetering door de activiteiten. 31 procent van de ouders weet niet of dit invloed heeft gehad. Het grootste aandeel van de ouders (37%) ziet daarentegen wel dat zijn kind meer plezier heeft op school door de activiteiten van School & Omgeving. 32 procent is het hier deels mee eens.

Figuur 27: Stellingen over de ervaringen thuis en op school

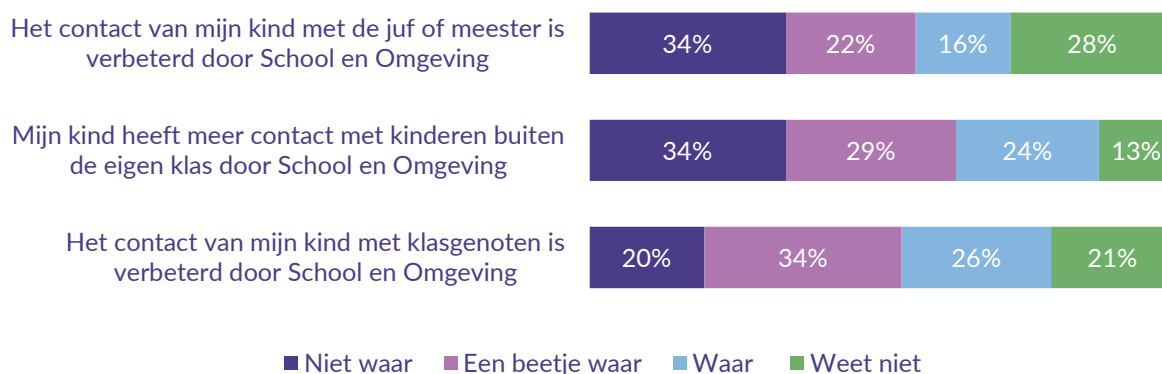
Wat voor sociale effecten zien ouders?

Wat betreft het sociale effect van de activiteiten zijn de ouders ook verdeeld. Het grootste aandeel (34%, **figuur 28**) ziet bijvoorbeeld geen verbetering in het contact tussen zijn kind en de juf of meester. Hierbij geldt dat een relatief groot aandeel (28%) aangeeft niet te weten in hoeverre dit wel of niet waar is. Het kan dus zijn dat ouders hier niet volledig zicht op hebben.

Een kwart van de ouders ziet dat zijn kind meer contact heeft met kinderen in de eigen klas door School & Omgeving. Voor 29 procent is dit deels waar. Het grootste aandeel (34%) ziet hierbij echter geen verschil. Ook over de kwaliteit van het contact zijn ouders verdeeld. Ruim een kwart

van de ouders ziet dat het contact met de klasgenoten van zijn kind is verbeterd. Een relatief groot deel (21%) geeft echter aan niet te weten in hoeverre dit wel of niet zo is.

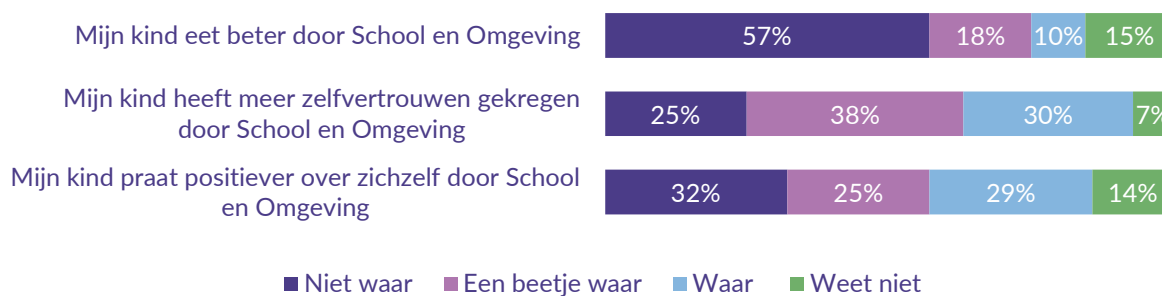
Figuur 28: Sociale effecten van School & Omgeving

Effecten op zelfvertrouwen en gezondheid

De meeste ouders vinden niet dat hun kind gezonder is gaan eten als gevolg van de activiteiten van School & Omgeving (57%, **figuur 29**). 30 procent ziet echter wel dat hun kind door de activiteiten meer zelfvertrouwen heeft gekregen, 38 procent is het hier deels mee eens. 29 procent merkt daarnaast dat hun kind positiever over zichzelf praat door School & Omgeving. Bijna een derde van de ouders merkt dit daarentegen niet. Ook hier lopen de ervaringen van de ouders dus uiteen.

Figuur 29: Sociale effecten van School & Omgeving

Tips en tops van ouders

Aan het einde van de vragenlijst kregen ouders de mogelijkheid om aanvullende opmerkingen te geven over School en Omgeving. In totaal maakten 31 ouders hiervan gebruik. Over het algemeen zijn ouders positief over School en Omgeving. Daarbij noemen zij onder andere de volgende sterke punten:

- Kinderen krijgen de kans om nieuwe dingen te leren en in aanraking te komen met nieuwe docenten.
- Het aanbod is gevarieerd en biedt verschillende mogelijkheden.
- Kinderen gaan met veel plezier naar de activiteiten.
- Het programma vormt een waardevolle aanvulling op het reguliere onderwijs.
- Deelname is kosteloos.

Naast de positieve reacties gaven ouders ook enkele aandachtspunten en verbeter suggesties mee. De meest genoemde opmerkingen waren dat activiteitsgroepen vaak snel vol zitten en dat ouders graag zouden zien dat hun kind vaker aan activiteiten kan deelnemen. Daarnaast werden de volgende verbeterpunten genoemd:

- Een nog diverser activiteiten aanbod.
- Meer activiteiten voor kinderen uit de jongere groepen.
- Minder herhaling in het aanbod van activiteiten.

Enkele ouders merkten bovendien op dat de kwaliteit van de begeleiding niet altijd hetzelfde is. Daarbij werden voorbeelden genoemd zoals het niet altijd adequaat omgaan met pestgedrag en discriminatie, en het niet consequent registreren van aanwezigheid en afwezigheid.

Tot slot deden ouders suggesties voor nieuwe workshops en activiteiten, waaronder:

- Workshops over cultuur en religie.
- Activiteiten gericht op het versterken van zelfvertrouwen, zoals presenteren en leidinggeven aan een groep.
- Workshops die sociale en communicatieve vaardigheden ontwikkelen, bijvoorbeeld jezelf presenteren en effectief communiceren met anderen.
- Activiteiten die aansluiten bij de seizoenen, zoals meer buitenactiviteiten in de lente en zomer.

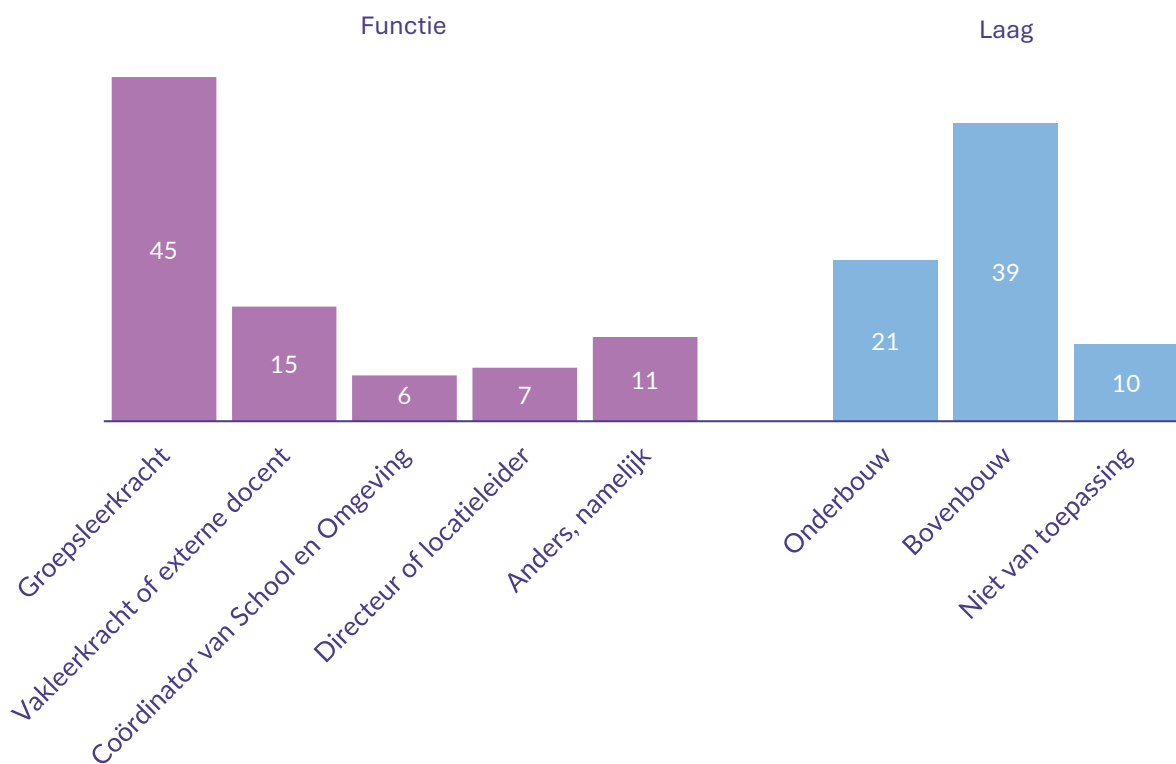
Belangrijk om mee te nemen is dat het aantal ouders dat een open reactie heeft gegeven relatief beperkt is. Hierdoor was het niet mogelijk om de resultaten per school afzonderlijk te analyseren. De genoemde feedback hoeft daarom niet voor alle scholen van toepassing te zijn.

De professionals

Wie zijn ze?

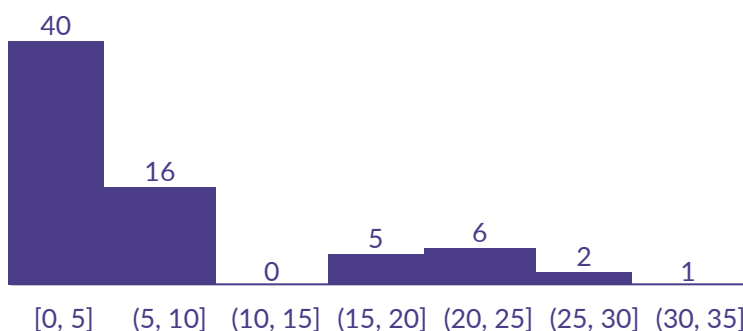
De vragenlijst voor de professionals is uitgezet onder diverse betrokkenen in het onderwijs, waaronder leerkrachten, vakdocenten, directeuren en coördinatoren van School en Omgeving (zie bijlage 1 voor een uitgebreidere beschrijving van de professionals). De vragenlijst is door 84 respondenten ingevuld. De meeste hiervan zijn groepsleerkrachten of vakleerkrachten (**figuur 30**). Bij de antwoordoptie '*anders, namelijk*' benoemen de respondenten dat zij onderwijsassistent, intern begeleider, workshop docent of gastdocent zijn. De meeste professionals geven vooral les aan bovenbouwleerlingen.

Figuur 30: Achtergrondkenmerken

De meeste professionals werken 0-5 jaar op de school waar zij nu werken (**figuur 31**). De op één na grootste groep werkt hier 5-10 jaar. Een enkeling werkt hier langer dan 25 jaar. Gemiddeld werken de professionals 7 jaar op de school waar zij nu werken (de mediaan is 4 jaar).

Figuur 31: Hoeveel jaar werkt u op/met deze school?

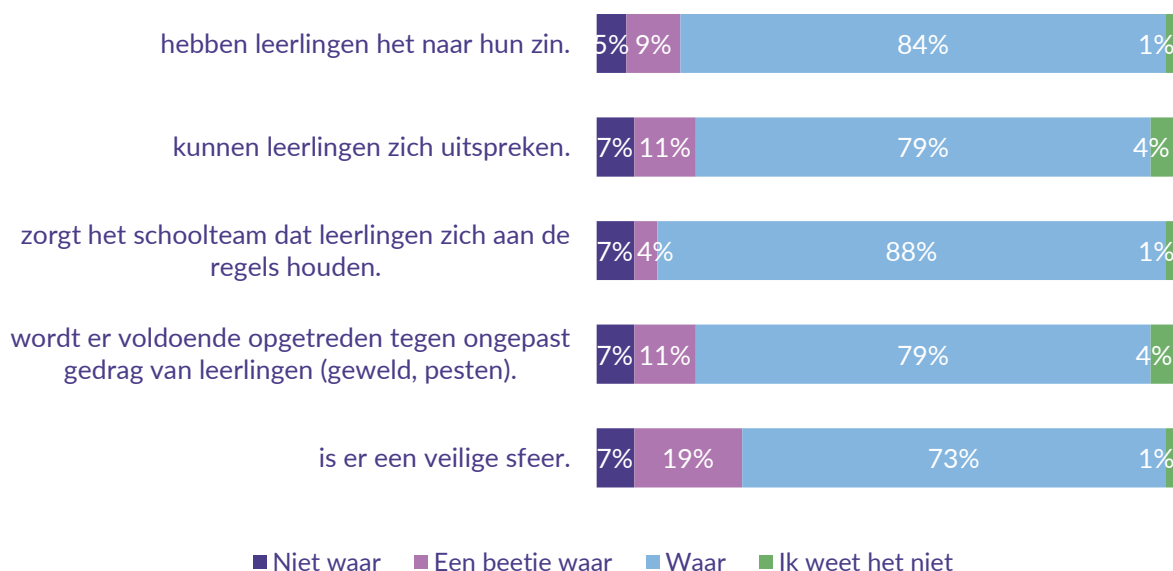

Hoe gaat het op hun school?

Aan de professionals zijn verschillende stellingen voorgelegd met betrekking tot de sfeer en ervaringen op de school waar zij (voornamelijk) werken⁷. Het overgrote deel van de professionals heeft hier een positief oordeel over. Zo zijn de meeste professionals bijvoorbeeld van mening dat de leerlingen het op school naar hun zin hebben (84%, **figuur 32**) en dat leerlingen zich goed kunnen uitspreken (79%). Professionals zijn het meest verdeeld over de aanwezigheid van een veilige sfeer op de school; hoewel de meerderheid hier positief over is, is het aandeel professionals dat het deels eens is met de stelling relatief groter dan voor de rest van de stellingen (19% versus 4-11%).

Figuur 32: Stellingen met betrekking tot de schoolervaring

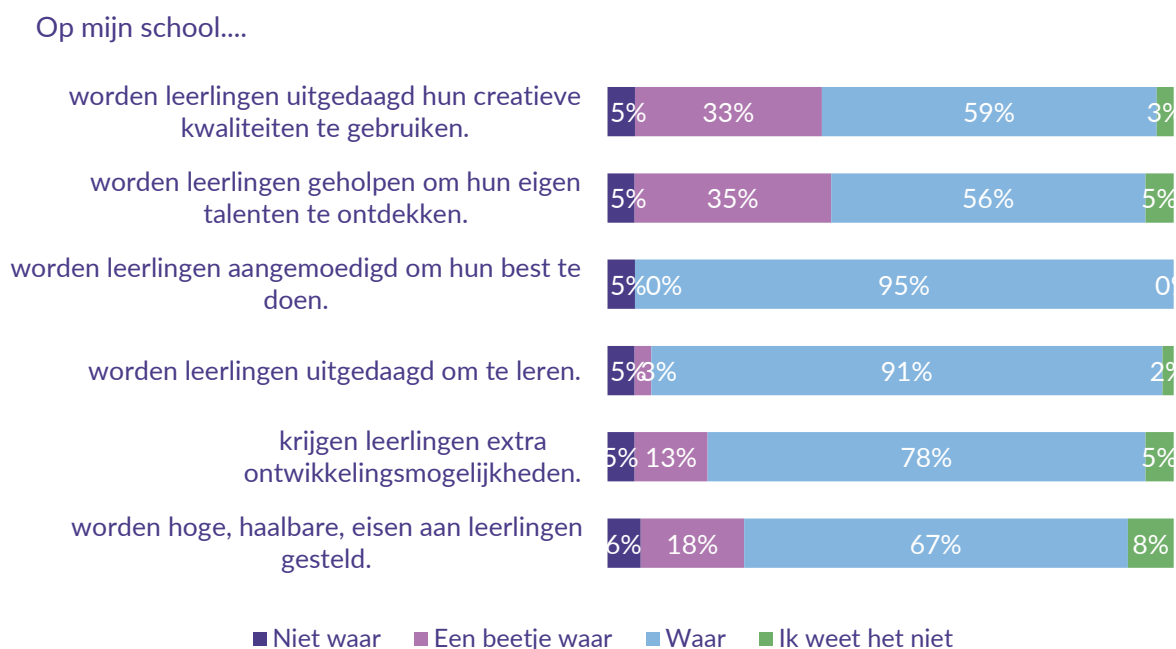
Op mijn school....

⁷ Deze stellingen passen niet bij alle functies die door middel van de enquête zijn bevraagd. Er is daarom per functie een selectie gemaakt van de stellingen die zijn voorgelegd.

Figuur 33 geeft de overige stelling over de schoolervaringen weer. Ook hier schetsen de resultaten een positief beeld. Bij een paar stellingen lopen de meningen meer uiteen. Dit is bijvoorbeeld te zien bij de stelling *'op mijn school worden leerlingen uitgedaagd hun creatieve kwaliteiten te gebruiken'*. De meerderheid (59%) is het met deze stelling eens, een derde is het hier deels mee eens. Eenzelfde verdeeldheid is te zien bij de stelling *'op mijn school worden leerlingen geholpen om hun eigen talenten te ontwikkelen'*. Bij de rest van de stellingen is het aandeel dat overtuigd positief is groter, namelijk tussen de 67 en 95 procent.

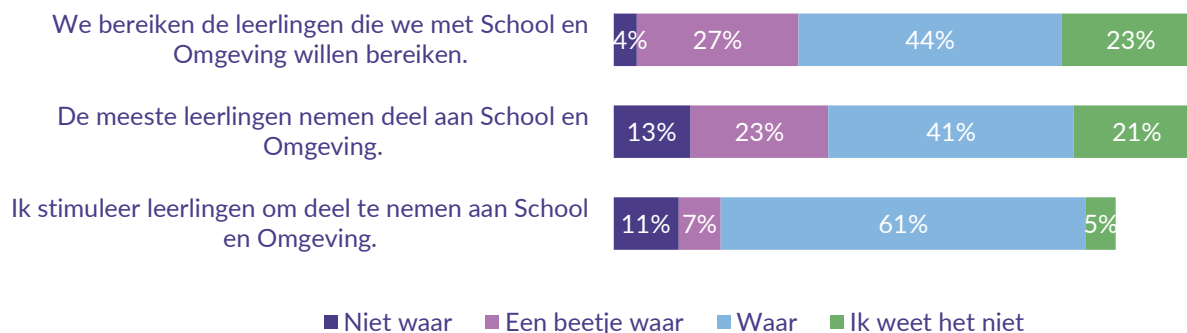
Figuur 33: Stellingen met betrekking tot de schoolervaring

Worden de leerlingen bereikt?

De meeste professionals stimuleren leerlingen om deel te nemen aan activiteiten van School & Omgeving (61%, **figuur 34**). 44 procent is van mening dat de meeste leerlingen die zij willen bereiken met School & Omgeving daadwerkelijk bereikt worden. Ruim een kwart (27%) is het hier deels mee eens. Wat betreft hun opvattingen over de deelname aan School & Omgeving is een vergelijkbare verdeling te zien, hoewel een groter aandeel (13%) hierbij aangeeft dat de meeste kinderen *niet* deelnemen.

Figuur 34: Participatie School & Omgeving

In verband met de leesbaarheid is de categorie 'Niet van toepassing' weggelaten in deze figuur.

De leerlingen die worden gestimuleerd om deel te nemen

Aan groepsleerkrachten, coördinatoren, directeuren van IKC's is gevraagd welke leerlingen zij stimuleren om mee te doen aan de activiteiten van School & Omgeving. De ruime meerderheid (81%, **figuur 35**) moedigt alle leerlingen aan om te participeren. Een kwart stimuleert specifiek leerlingen waarvan ze weten dat ze thuis minder mogelijkheden hebben. Een klein deel motiveert specifiek leerlingen met een taalachterstand (13%) of zorgprofiel (7%).

Figuur 35: Welke leerlingen stimuleert u om deel te nemen aan School & Omgeving?

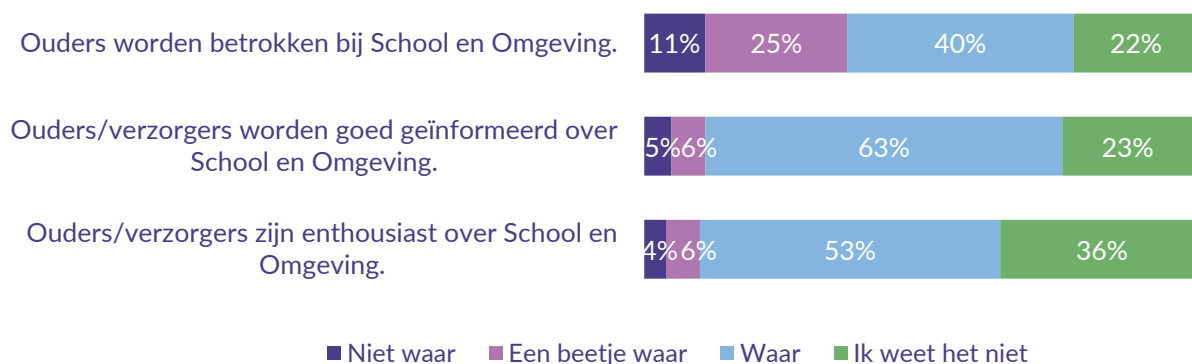
De professionals konden meerdere antwoorden selecteren

Hoe ervaren professionals de ouderparticipatie?

De meeste professionals vinden dat ouders goed geïnformeerd worden over de activiteiten van School & Omgeving (63%, **figuur 36**) en zien dat ouders enthousiast zijn over de activiteiten (53%). Wat betreft de ouderbetrokkenheid lopen de ervaringen meer uiteen. 11 procent vindt dat ouders

niet betrokken worden bij School & Omgeving. 40 procent vindt daarentegen dat ouders hier *wel* betrokken bij worden. Dit komt enigszins overeen met de resultaten van de ouders: 43 procent van de ouders geeft aan zich betrokken te voelen bij de activiteiten van School & Omgeving, terwijl 19 procent zich niet betrokken voelt. Daarentegen zou 39 procent van de ouders *meer* betrokken willen worden.

Figuur 36: Participatie School & Omgeving

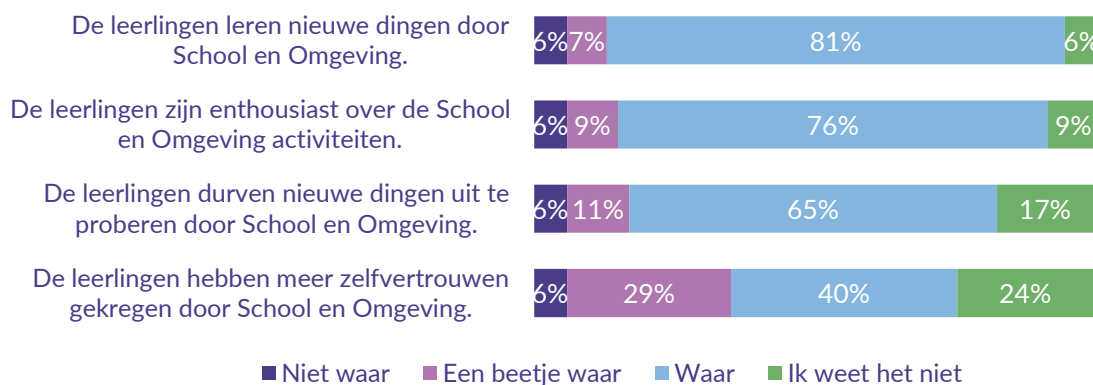

In verband met de leesbaarheid is de categorie 'Niet van toepassing' weggelaten in dit figuur.

Het enthousiasme van leerlingen en hun zelfvertrouwen

De effecten van School & Omgeving zijn vanuit de ervaringen van de professionals overwegend positief (**figuur 37**). De meeste professionals zien bijvoorbeeld dat leerlingen nieuwe dingen leren door School & Omgeving (81%) en dat leerlingen hier enthousiast over zijn (76%). Over zelfvertrouwen, zijn professionals aarzelender. 40 procent ziet dat leerlingen door de activiteiten meer zelfvertrouwen hebben gekregen, 29 procent is het hier deels mee eens. Een relatief groter aandeel heeft hier aangegeven het niet te weten (24%).

Figuur 37: Effecten van School & Omgeving

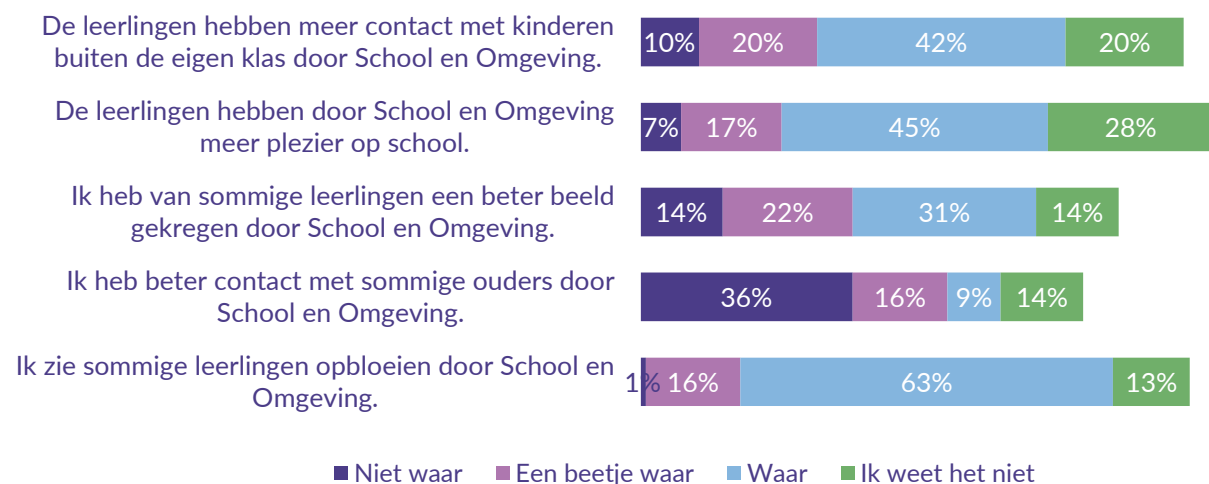

In verband met de leesbaarheid is de categorie 'Niet van toepassing' weggelaten in dit figuur.

Welke sociale effecten zien de professionals?

In **figuur 38** wordt de respons weergegeven op een aantal stellingen over de sociale effecten van School & Omgeving. Het grootste aandeel van de professionals ziet dat leerlingen meer contact hebben met kinderen buiten de klas door School & Omgeving (42%). Ook ziet 45 procent dat School & Omgeving bijdraagt aan het schoolplezier van de leerlingen en 63 procent ziet sommige leerlingen opbloeien. 42 procent van de professionals ziet dat de leerlingen door School & Omgeving meer contact hebben met kinderen buiten de eigen klas. Bij de vragenlijst onder de ouders lag dit percentage lager: hierbij was 24 procent het eens met de stelling. Wat betreft het contact met de ouders ervaren de professionals geen sterke effecten van School & Omgeving: 36 procent geeft aan dat het contact hierdoor niet is verbeterd.

Figuur 38: Effecten van School & Omgeving

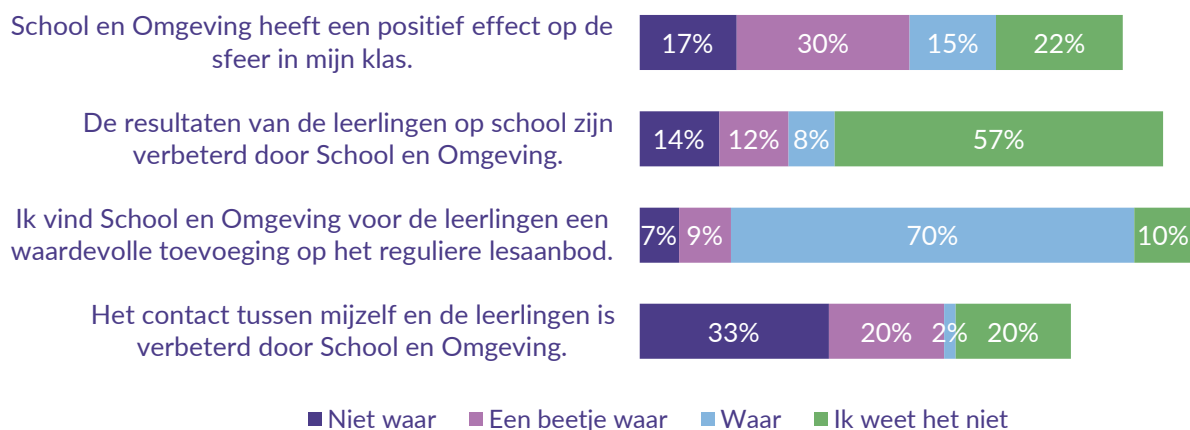

**In verband met de leesbaarheid is de categorie 'Niet van toepassing' weggelaten in dit figuur.*

Merken de professionals effecten in de klas?

De professionals zien niet een overduidelijk positief effect op de sfeer in de klas (**figuur 39**). 15 procent ziet hierin een verschil, 30 procent is het hier deels mee eens. Ook weet de meerderheid (57%) van de professionals niet of de activiteiten invloed hebben op de schoolresultaten van de leerlingen. Dit viel ook op bij de resultaten van de vragenlijst onder de ouders: hier wist ook een relatief groot aandeel niet of de activiteiten effect hebben op de schoolresultaten. Daarnaast ziet het grootste aandeel (33%) geen duidelijk effect op het contact tussen henzelf en de leerlingen. De meerderheid (70%) vindt echter wel dat School & Omgeving een waardevolle aanvulling is op het lesaanbod.

Figuur 39: Effecten van School & Omgeving

**In verband met de leesbaarheid is de categorie 'Niet van toepassing' weggelaten in dit figuur.*

Wat ervaren de externe docenten?

De stellingen uit **figuur 40** zijn uitsluitend aan externe docenten voorgelegd. De meeste docenten zijn van mening dat er ruimte is voor een overdracht van de ervaringen die zij met de leerlingen hebben tijdens (het verzorgen van) de naschoolse activiteiten (64%). Ook ervaart de ruime meerderheid (73%) voldoende steun vanuit het schoolteam voor zijn lessen. Wat betreft de communicatie over bijzonderheden rondom de deelnemende kinderen is een kleiner percentage positief: 55 procent is het hier deels mee eens.

Figuur 40: Ervaringen met School & Omgeving

Tips en tops van de professionals

Aan het einde van de vragenlijst kregen de onderwijsprofessionals de gelegenheid om overige opmerkingen over School & Omgeving te delen. De meeste professionals maakten van deze gelegenheid gebruik om zich positief uit te laten over het programma. Zij benoemen bijvoorbeeld:

- Dat het kinderen de gelegenheid biedt om met sport, kunst en creativiteit in aanraking te komen;
- Dat kinderen via deze activiteiten kansen krijgen om zich te ontwikkelen;
- Dat het een mooie aanvulling is op het reguliere lesprogramma;
- Dat het kinderen met elkaar in contact brengt.

Naast de positieve aspecten van School & Omgeving, dragen professionals ook verbeterpunten over het programma aan. Voorbeelden hiervan zijn:

- Dat er weinig contact is met de docenten van de leerlingen en de vakdocenten;
- Dat de tijd die docenten krijgen voor bijvoorbeeld de voorbereidingen voor School & Omgeving krap is;
- Dat leerlingen de activiteiten soms nog als vrijblijvend zien, waardoor het niet de maximale impact heeft;
- Dat er een maximaal aantal leerlingen is dat mee mag doen, waardoor sommige leerlingen niet de kans krijgen om mee te doen;
- Dat het programma door enkelen als 'druk' of 'rommelig' wordt ervaren.

Bijlage 1: Beschrijving professionals

Professional	Definitie
(Groeps)/Leerkrachten	Geeft lessen aan de leerlingen binnen de reguliere schooldag.
Vakdocenten/of externe docent	Geeft lessen aan de leerlingen buiten de reguliere schooldag als onderdeel van het programma School en Omgeving.
Directeuren/locatieleider	De integraal leidinggevende die verantwoordelijk is voor de dagelijkse organisatie, onderwijskwaliteit en het personeelsbeleid van de school.
Coördinatoren van School en Omgeving	Verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van het landelijke Programma School & Omgeving op de IKC.

Colofon

Tussentijdse resultaten
School & Omgeving

Auteurs
Maaïke Bonnema & Jolijn Hutjes

Met medewerking van
Mandy Bosma & Mirre van der Meer

Planbureau Fryslân
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden

(058) 234 85 00
info@planbureau.frl
www.planbureau.frl

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door de provincie Fryslân.